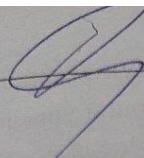

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Виробнича практика (базова)

Освітня програма	«Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)

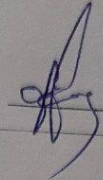
Розробник:

 Лариса РИБІНА к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Розглянуто, схвалено
та затверджено на
засіданні кафедри
фінансів, банківської
справи та
страхування

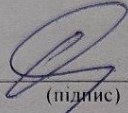
протокол від 05.06.2026 №18

Завідувач
кафедри

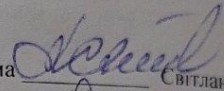
 Сергій ФРОЛОВ

Погоджено:

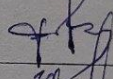
Гарант освітньої програми

 Лариса РИБІНА
(підпис)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

 Світлана ЛУКАШ
(підпис)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

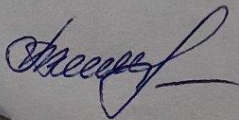
 Сергій ФРОЛОВ

 Юрій ПУГАЧ

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 Надія БАРАНИК
(підпис)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 22.07. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	ОК 32 Виробнича практика базова
2	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту / кафедра фінансів, банківської справи та страхування
3	Статус ОК	Обов'язковий
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	Фінанси, банківська справа та страхування / 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, 2024 р. Галузі знань 07 Управління та адміністрування Кваліфікація: Бакалавр фінансів, банківської справи та страхування
5	Рівень НРК	6 рівень
7	Семестр та тривалість вивчення	Денна: 6 семестр, 4 тижні Заочна: 8 семестр, 4 тижні
8	Кількість кредитів ЄКТС	5
9	Загальний обсяг годин	150
10	Мова навчання	Українська
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Рибіна Лариса Олександрівна, к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
11.1	Контактна інформація	Аудиторії 404е, 406е, E-mail: ribinalarisa@ukr.net Консультація вівторок з 12.15 до 13.00
12	Загальний опис освітнього компонента	Виробнича практика базова – вид самостійної практичної роботи з елементами дослідження, присвячених актуальним питанням формування у здобувачів професійних умінь і навичок за компетентностями, які визначаються освітніми компонентами ОПП, що є однією з найважливіших складових підготовки майбутніх фахівців до практичної діяльності. Виробнича практика базова дозволяє апробувати теоретичні знання і перевірити рівень підготовки здобувачів вищої освіти, їх професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у фаховій діяльності. Програма складається з двох частин: перша – «Дослідження розвитку сфери (галузі) діяльності суб'єкта господарювання (бази практики)»; друга «Організаційно-економічні та фінансові аспекти діяльності суб'єкта господарювання (бази практики)», яка містить інформацію з урахуванням бази практики. Базою практики з фаху може бути суб'єкт господарювання (несільськогосподарське та сільськогосподарське підприємство), банківська установа, страхова компанія або інший суб'єкт ринку, діяльність якого дозволяє отримати фахову підготовку із спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».
13	Мета освітнього компонента	набуття практичних навиків з фінансів підприємства (бюджетної установи, банківської установи, фінансової компанії); закріплення, поглиблення та розширення знань з фахових дисциплін, проведення емпіричних досліджень (збирання інформації та формування відповідної бази виробничих даних), здійснення оцінки фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання та виховання у майбутніх фахівців потреби систематично оновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на ОК: Економіка підприємства, Публічні фінанси, Банківська система, Фінансовий ринок 2. Освітній компонент є основою для подальшого навчання за рівнями вищої освіти та в професійній діяльності. 3. Обмеження відсутні

14.1	Матеріально-технічне забезпечення реалізації ОК	Практика здобувачів освіти проводиться на базах практики або в підрозділах університету, що відповідають вимогам до баз практики та забезпечують виконання програми для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Базами практики можуть бути сучасні підприємства, виробництва, установи, організації різних форм власності, навчальні кабінети, що відповідають напрямку спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування». Підприємства, виробництва, установи, організації незалежно від форм власності та підпорядкування, повинні відповідати таким вимогам: - наявність структур, що відповідають вимогам ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»; - можливість надати практикантам на час практики робочі місця; - надання права користуватись бібліотекою, лабораторіями, технічною, фінансовою, статистичною та іншою документацією, потрібною для виконання програм практики; - можливість подальшого працевлаштування випускників (на загальних підставах за наявністю вакансій); - наявність інформаційного забезпечення практикантів щодо новітніх технологій, що використовуються в галузі (сфері).
15	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності здійснюється відповідно до «Кодексу академічної етики та академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету»: https://drive.google.com/file/d/1jke4Ky8K53G3SnFOtD0YxyH2g6TutABK/view Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме: - самостійне написання звіту з практики та його презентації; - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Письмова робота перевіряється на наявність плагіату і допускається до захисту при умові текстових запозичень не більше 20%. У випадку недотримання даних вимог робота повертається на доопрацювання. При виявленні повторного порушення вимог академічної доброчесності студент не допускається до захисту.
16	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4804
17	Ключові слова	фінансова діяльність, підприємство, агропромисловий комплекс, банківська справа, страхування, бюджет, аналіз, фінансові ресурси, ефективність, контроль

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після проходження фахового стажування і виконання звіту студент очікувано буде здатен:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК							Як оцінюється РНД
	ПР5	ПР8	ПР10	ПР16	ПР17	ПР18	ПР19	
ДРН 1 використовувати методичний інструментарій діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання та установ та демонструвати базові навички креативного та критичного	X				X	X		Звіт з практики, його презентація

мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні								
ДРН 2 застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти		X			X			Звіт з практики
ДРН 3 ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують фінансовий стан суб'єктів господарювання та установ, змістовно інтерпретувати отримані результати			X	X	X			Звіт з практики
ДРН 4 самостійно ставити цілі, розбивати складні завдання на етапи та визначати пріоритети; самостійно знаходити, перевіряти та аналізувати необхідні дані з надійних джерел; чітко розуміти дедлайни, контроль за виконанням власних зобов'язань та аналіз результатів							X	Звіт з практики

ПР5. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР8. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

3.1 Програма практики на базі підприємства

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Види робіт і орієнтовний розподіл годин		Рекомендована література, інформаційні джерела
	Види робіт	години	
<i>Тема 1. Аналіз макроекономічного розвитку України та стану галузі діяльності підприємства.</i> Аналіз основних макроекономічних показників розвитку країни за останні 5 років. Економічна характеристика галузі діяльності підприємства, особливостей діяльності, продукції (робіт, послуг). Визначення основних проблем розвитку галузі. Місце підприємства в ринковому середовищі, партнерські зв'язки та угоди. Аналіз ринку продукції галузі і тенденції його розвитку. Місія підприємства, його місце і роль у галузі, в регіоні. Законодавчі акти, які регламентують	Написання 1 розділу звіту	25	13, 48

умови діяльності підприємства (галузі), система оподаткування, сертифікація (ліцензування) продукції. Горизонтальний та вертикальний аналіз розвитку галузі за останні 5 років за основними економічними показниками. Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання.			
<i>Тема 2. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства</i> Ознайомлення з підприємством, екскурсії по структурних підрозділах підприємства. Вивчення установчих документів бази практики. Ознайомлення з інформаційними системами та технологіями на підприємстві, які використовуються для внутрішнього забезпечення діяльності та організації взаємовідносин з інституціями фінансового ринку та бюджетної системи (перелік систем та технологій). Організаційна структура підприємства. Структура та функції фінансово-економічної служби. Аналіз товарної продукції, доходів, прибутку підприємства та інших показників за останні три роки	Написання 2 розділу звіту	25	2, 6, 7, 13, 35
<i>Тема 3 Аналіз виробничого ресурсного забезпечення діяльності</i> Техніко-технологічна база виробництва. Дослідження документального оформлення операцій руху необоротних активів. Аналіз структури та складу основних засобів. Розрахунок і аналіз показників ефективності використання основних засобів. Аналіз технічного стану основних засобів за коефіцієнтами зносу і придатності. Амортизація. Норми амортизації і порядок її нарахування. Аналіз складу і структури оборотних засобів. Дослідження документального оформлення операцій руху оборотних активів різних видів. Розрахунок і аналіз показників ефективного використання оборотних засобів. Розрахунок суми коштів, вивільнених (додатково залучених) в результаті прискорення (уповільнення) їх оборотності.	Написання 3 розділу звіту	25	2, 6, 7, 13, 44
<i>Тема 4. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства та їх формування</i> Характеристика і склад грошових надходжень підприємства. Дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Доходи від іншої операційної діяльності. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Факторний аналіз прибутку підприємства. Аналіз основних показників рентабельності діяльності суб'єкта господарювання за останні 3 роки. Резерви збільшення прибутку та рентабельності підприємства	Написання 4 розділу звіту	25	2, 6, 7, 13, 44,
<i>Тема 5 Аналіз фінансового стану підприємства</i> Аналіз фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ділової активності та рентабельності підприємства. Діагностика банкрутства та процедура банкрутства підприємства.	Написання 5 розділу звіту	25	2, 6, 7, 13, 44,
<i>Тема 6. Фінансово-кредитне забезпечення і страховий захист підприємства на засадах сталого розвитку.</i> Особливості фінансування на засадах сталого розвитку. Джерела фінансування на засадах сталого розвитку. Механізми та інструменти державної та грантової підтримки на засадах сталого розвитку. Механізми та інструменти банківського кредитування на засадах сталого розвитку. Механізми та інструменти страхового захисту на засадах сталого розвитку. Виявлення проблем та напрямків їх усунення.	Написання 6 розділу звіту	25	2, 6, 7, 13, 44,
РАЗОМ		150	

3.2 Програма практики на базі банківської установи

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Види робіт і орієнтовний розподіл годин		Рекомендована література, інформаційні джерела
	Види робіт	години	
<i>Тема 1 Аналіз макроекономічного розвитку та стану банківської сфери України</i> Аналіз структури ринку (кількість діючих банків, співвідношення державних, приватних та іноземних банків, рівень концентрації капіталу (хто є лідерами). Аналіз фінансової стабільності (динаміка активів, рівень капіталізації та частка непрацюючих кредитів (NPL)). Аналіз прибутковості та ефективності (основні джерела доходів (кредитування чи комісії) та чистий прибуток сектору в цілому). Опис трендів та рівень діджиталізації (рівень розвитку онлайн-банкінгу, впровадження нових технологій та популярність безготівкових (електронних) розрахунків). Опис регуляторного середовища (основні вимоги до стабільності та зміни в законодавстві, що впливають на роботу ринку).	Написання 1 розділу звіту	25	13, 46, 48,
<i>Тема 2. Загальна та організаційна характеристика діяльності банківської установи.</i> Загальна характеристика банківської установи: історія та етапи становлення банку; головні завдання та функції банку; види послуг, які надаються; клієнти банку, ознайомлення з ліцензіями. Організаційна та управлінська структура банку: організаційна структура банківської установи; основні завдання та функції структурних підрозділів банку; керівництво банку; управлінська структура банку (філії, відділення). Аналіз дотримання економічних нормативів за три роки (нормативів Н1-Н12, Л13-1, Л13-2). Ознайомлення з інформаційними системами та технологіями в банку, які використовуються для внутрішнього забезпечення діяльності та організації взаємовідносин з клієнтами та інституціями фінансового ринку (перелік систем та технологій). Нормативно-правове регулювання діяльності.	Написання 2 розділу звіту	25	10,11,12, 13, 16, 24, 26, 34
<i>Тема 3. Аналіз активів банківської установи за останні три роки</i> Аналіз обсягу та динаміки активів банку. Структурний аналіз (вертикальний та горизонтальний) за призначенням (касові, кредитний портфель, інвестиційний портфель, основні засоби та нематеріальні активи), за розміщенням (короткострокові, довгострокові), за суб'єктами (фізичні, корпоративні, державні). Аналіз якості та ризиковості активів банку (визначення частки непрацюючих кредитів, оцінка рівня сформованих резервів під кредитні збитки). Аналіз рентабельності активів.	Написання 3 розділу звіту	25	10,11,12, 13, 19, 34, 40
<i>Тема 4. Фінансові результати діяльності банківської установи та їх формування</i> Доходи банківської установи, їх склад і структура, джерела формування. Витрати банківської установи, їх склад і структура. Характеристика банківських резервів, їх призначення. Банківський прибуток, порядок його розподілу та використання. Фонди банківської установи, їх види, порядок формування та використання. Основні показники ефективності діяльності банків.	Написання 4 розділу звіту	25	10,11,12, 13, 19, 34, 38
<i>Тема 5 Аналіз фінансового стану банківської установи</i> Оцінка ліквідності банку (показники миттєвої, поточної та загальної ліквідності). Аналіз дотримання економічних нормативів НБУ (капітал, ліквідність, кредитний ризик). Оцінка валютних та процентних ризиків. Процедура банкрутства.	Написання 5 розділу звіту	25	10,11,12, 13, 15, 16, 19, 26, 34, 38

Тема 6. Кредитне забезпечення АПК на засадах сталого розвитку. Особливості кредитування на засадах сталого розвитку. Джерела кредитування на засадах сталого розвитку. Механізми та інструменти банківського кредитування на засадах сталого розвитку. Виявлення проблем та напрямків їх усунення	Написання 6 розділу звіту	25	10,11,12, 13, 16, 19, 21, 26, 34
РАЗОМ		150	

3.3. Програма практики на базі бюджетної установи

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Види робіт і орієнтовний розподіл годин		Рекомендована література, інформаційні джерела
	Види робіт	години	
Тема 1. Аналіз макроекономічного розвитку та стану бюджетної системи країни Аналіз основних макроекономічних показників розвитку країни за останні 5 років. Аналіз основних макроекономічних показників, які лежать в основі планування державного бюджету в динаміці останніх 5 років. Аналіз виконання дохідної частини зведеного бюджету, державного та місцевих бюджетів в динаміці останніх 5 років. Аналіз виконання видатків та кредитування зведеного бюджету, державного та місцевих бюджетів в динаміці останніх 5 років. Аналіз фінансування державного бюджету в динаміці останніх 5 років. Аналіз державного боргу в динаміці останніх 5 років.	Написання 1 розділу звіту	30	5, 9, 13, 43, 45, 48
Тема 2. Організаційні засади діяльності бюджетної установи Ознайомлення бюджетною установою, екскурсії по структурних її підрозділах. Вивчення установчих документів бази практики. Ознайомлення з інформаційними системами та технологіями в бюджетній установі, які використовуються для внутрішнього забезпечення діяльності та організації взаємовідносин з інституціями фінансового ринку та бюджетної системи (перелік систем та технологій). Визначення основних проблем діяльності установи. Організаційна структура установи. Структура та функції фінансового відділу (бухгалтерії). Права та обов'язки їх працівників.	Написання 2 розділу звіту	30	5, 9, 13, 33, 45
Тема 3 Аналіз ресурсного забезпечення діяльності бюджетної установи Техніко-технологічна база діяльності: дослідження документального оформлення операцій руху необоротних активів; аналіз структури та складу основних засобів; розрахунок і аналіз показників ефективності використання основних засобів; аналіз технічного стану основних засобів за коефіцієнтами зносу і придатності; амортизація; норми амортизації і порядок її нарахування. Оборотні засоби та обігові кошти установи: аналіз складу і структури оборотних засобів; дослідження документального оформлення операцій руху оборотних активів різних видів; розрахунок і аналіз показників ефективного використання оборотних засобів.	Написання 3 розділу звіту	30	5, 9, 13,
Тема 4 Формування та виконання кошторису доходів і витрат, ведення бухгалтерського обліку та звітності Ознайомлення з процесом встановлення асигнувань, формування та затвердження кошторису доходів та витрат бюджетної установи, плану асигнувань та плану використання бюджетних коштів, а також внесення змін до цих документів. З'ясування порядку здійснення касового виконання кошторису та ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи. Порядок обліку зобов'язань та фінансових зобов'язань розпорядників бюджетних коштів. Організація розрахунково-касового	Написання 4 розділу звіту	30	5, 9, 13, 45

обслуговування розпорядників бюджетних коштів органами Державної казначейської служби, а також особливості здійснення готівкового обслуговування бюджетної установи; порядок складання, аналізу та подання періодичної, річної статистичної та фінансової звітності бюджетної організації.			
<i>Тема 5 Оцінка основних фінансових показників бюджетної установи</i> Аналіз фінансового стану бюджетної установи на основі фінансової звітності. Розрахунок фінансових коефіцієнтів (фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності). Інтерпретація результатів аналізу (порівняння розрахованих показників із нормативними, середніми, аналіз їх динаміки за останні 3 роки).	Написання 5 розділу звіту	30	5, 9, 13, 33, 45
<i>РАЗОМ</i>		150	

3.2 Програма практики в страхових компаніях

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Види робіт і орієнтовний розподіл годин		Рекомендована література, інформаційні джерела
	Види робіт	години	
<i>Тема 1. Аналіз макроекономічного розвитку та стану страхового ринку країни.</i> Аналіз основних макроекономічних показників розвитку країни за останні 5 років. Аналіз кількості страхових компаній, їх структури (наприклад, частка компаній з іноземним капіталом) та зміни в їхній кількості за останні 5 років. Дослідження динаміки ліквідації, реорганізації та відкликання ліцензій страхових компаній. Дослідження структурних змін страхових компаній (кількість відділень та структурних підрозділів). Аналіз страхових продуктів. Аналіз основних показників страхового ринку України в динаміці останніх 5 років (валові та чисті страхові премії, валові та чисті страхові виплати, страхові резерви, перестраховування, загальні активи страховиків, обсяг сплачених статутних капіталів).	Написання 1 розділу звіту	25	11, 41, 48
<i>Тема 2. Загальна та організаційна характеристика діяльності страхової компанії</i> Загальна характеристика страхової компанії: історія та етапи становлення; місце страхової компанії в загальному рейтингу; головні завдання та функції; види страхових послуг (страховий портфель); клієнти, ознайомлення з ліцензіями. Організаційна та управлінська структура страхової компанії: організаційна структура страхової компанії; основні завдання та функції структурних підрозділів страхової компанії; керівництво страхової компанії; управлінська структура страхової компанії (філії, відділення). Ознайомлення з інформаційними системами та технологіями, які використовуються для внутрішнього забезпечення діяльності та організації взаємовідносин з клієнтами (перелік систем та технологій). Нормативно-правове регулювання діяльності.	Написання 2 розділу звіту	25	1, 4, 8, 13, 20, 32, 41
<i>Тема 3 Документи та діловодство в страховій компанії. Активи страхової компанії.</i> Особливості оформлення документів у страховій діяльності. Порядок зберігання та індексації документів страхової компанії. Організація документообігу в структурних підрозділах страхової компанії. Фінансова звітність страхової компанії. Оцінка динаміки та структури необоротних активів, а також їхньої якості. Оцінка динаміки та структури оборотних активів та їх ефективності використання. Оцінка відповідності активів страховим резервам. Аналіз рентабельності активів.	Написання 3 розділу звіту	25	1, 4, 8, 13, 20, 23, 28, 30, 32, 36, 39, 41

<i>Тема 4 Фінансові результати діяльності страхової компанії та їх формування.</i> Аналіз основних показників діяльності страхової компанії в динаміці останніх 3 років (обсяг страхових премій за досліджуваний період; обсяг страхових виплат за досліджуваний період; кількість укладених договорів за досліджуваний період). Надходження від перестраховування. Структура і динаміка (за три роки) доходів страхової компанії: нетто-премії, інвестиційний дохід, дохід від регресних вимог. Структура і динаміка (за три роки) витрат: страхові виплати, відрахування до технічних резервів, витрати на ведення справи (аквізиційні, адміністративні). Методика розрахунку технічних резервів (резерв незароблених премій, резерв заявлених, але не виплачених збитків) та їх вплив на прибуток. Порядок визначення фінансового результату від страхової діяльності (андеррайтинговий результат). Аналіз динаміки та структури прибутку/збитку за останні 3 роки. Оцінка показників рентабельності страхової діяльності. Оцінка впливу рівня виплат на кінцевий фінансовий результат.	Написання 4 розділу звіту	25	1, 4, 8, 13, 20, 23, 31, 41
<i>Тема 5 Аналіз фінансового стану страхової компанії</i> Оцінка ліквідності: розрахунок коефіцієнтів абсолютної та поточної ліквідності для покриття поточних зобов'язань. Аналіз платоспроможності: перевірка відповідності фактичного запасу платоспроможності нормативним вимогам. Показники фінансової стійкості: визначення коефіцієнтів автономії, фінансової залежності та стійкості страхових резервів. Процедура банкрутства	Написання 5 розділу звіту	25	1, 4, 8, 13, 20, 32, 37, 41
<i>Тема 6. Страховий захист АПК засадах сталого розвитку.</i> Особливості страхування на засадах сталого розвитку. Механізми та інструменти страхування на засадах сталого розвитку. Виявлення проблем та напрямків їх усунення.	Написання 6 розділу звіту	25	1, 4, 8, 13, 20, 41
РАЗОМ		150	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена керівником практики)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1	Інструктаж, консультування, методичний супровід.	робота з методичним матеріалом, документацією, розгляд питань програмного матеріалу практики, виконання завдань професійного спрямування згідно програми практики та написання звіту з практики, підготовка презентації
ДРН 2	Консультування, методичний супровід, дистанційний супровід, наставництво	робота з методичним матеріалом, розгляд питань програмного матеріалу практики, спостереження за процесами, виконання завдань професійного спрямування згідно програми практики та написання звіту з практики, підготовка презентації
ДРН3	Консультування, розбір реальних робочих завдань, пошук оптимальних шляхів вирішення професійних проблем разом зі студентом, наставництво	робота з методичним матеріалом, розгляд питань програмного матеріалу практики, виконання завдань професійного спрямування згідно програми практики та написання звіту з практики, підготовка презентації
ДРН 4	Дистанційний супровід, наставництво регулярна перевірка щоденників практики та ступеня виконання індивідуального завдання.	пошук слабких місць у роботі підприємства (організації) та пропозиції щодо їх вирішення, обговорення складних питань із керівником практики та написання звіту з практики, підготовка презентації

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Максимальні бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Якість виконання звіту практики, в т.ч.	60 / 60%	За розкладом
1.1	відповідність тем робочій програмі	10 / 10%	
1.2	ступінь розкриття теоретичних аспектів	10 / 10%	
1.3	наявність документації та звітності досліджуваних об'єктів	10 / 10%	
1.4	ступінь використання фактологічного матеріалу та правильність проведених розрахунків	10 / 10%	
1.5	обсяг та адекватність першоджерел та дотримання етики посилань	10 / 10%	
1.6	відповідність оформлення встановленим вимогам	10 / 10%	
2	Презентація та захист звіту з практики, в т.ч.	40 / 40%	За розкладом
2.1	вміння чітко та стисло викласти основні результати дослідження	10 / 10%	
2.2	дотримання календарного плану виконання роботи	5 / 5%	
2.3	використання ілюстративних матеріалів	5 / 5%	
2.4	повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання	20 / 20%	

5.1.2. Критерії оцінювання звіту з практики

Оцінка	За зміст	Бали	За захист	Бали
А 5 (відмінно)	Зміст і оформлення звіту відповідає у повному обсязі вимогам методичним рекомендаціям. Звіт містить змістовні і повні висновки.	71-79	Повна і правильна відповідь на запитання членів комісії; висловлення критичної думки з питань програми практики; висловлення власної думки та окреслення напрямів удосконалення фінансової роботи на підприємстві тощо; володіння законодавчо-нормативними актами, які регламентують питання практики	19-21
В 4 (добре) 82-89	Мають місце незначні недоліки в оформленні; помилки у розрахунках; не розкрито повністю деякі питання звіту або теоретичний характер деяких розділів звіту і висновків.	65-70	Не висловлено власної думки; відсутній критичний висновок з питань програми практики; відсутня відповідь на окремі запитання комісії; не володіння певною інформацією з питань програми практики.	17-19
С 4 (добре) 74-81	Мають місце незначні недоліки в оформленні; помилки у розрахунках; не розкрито деякі питання звіту або теоретичний характер деяких розділів звіту і висновків, що має бути допрацьовано.	59-64	Висловлена власна думка не відповідає нормативним документам; відсутній критичний висновок з питань програми практики; відсутня відповідь на запитання комісії; не володіння певною інформацією з питань програми практики.	15-17
Д 3 (задовільно)	Мають місце недоліки в оформленні звіту; відсутня більшість додатків; мало практичних прикладів;	51-58	Теоретична відповідь на окремі практичні питання; не допрацьовано частину зауважень, відсутня їх усна відповідь; неможливість зробити власних висновків і критичних зауважень.	13-15

	не розкрито питання звіту.			
Е 3 (задовільно)	Мають місце значні недоліки в оформленні звіту; відсутня більшість додатків; відсутні практичні приклади; окремі питання розкрито не вірно; оформлення частково не відповідає вимогам.	50	Теоретична відповідь на практичні питання; відповіді на допрацьовану частину зауважень не вірна, відсутня їх усна відповідь; неможливість зробити власних висновків і критичних зауважень.	10-13
FX 2 (не-задовільно)	Не виконані вимоги до написання звіту; більшість питань розкрито не правильно; відсутні додатки; оформлення не відповідає вимогам	0-49	Відсутність презентації; презентація не відповідає результатам практики; відсутні відповіді на запитання	0-10

Якщо за захист звіту студент одержує оцінку «задовільно», то загальна оцінка за кількістю балів не може бути більша ніж «добре».

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Поточний контроль проходження практики здійснюється протягом проведення практики її керівником за такими напрямками: дотримання трудової дисципліни, активність і самостійність у виконанні завдань практики, робота з документацією.	протягом практики
2	Самооцінювання	протягом практики
4	Зворотний зв'язок з написання розділів звіту практики	протягом практики

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Посібники, підручники

1. Аберніхіна І.Г., Сокиринська І.Г. Фінанси страхових організацій: навчальний посібник. Дніпро: Пороги, 2019. 198 с.
2. Горох О.В., Скоромна О.Ю. Фінанси аграрних підприємств: навч. посібник. Харків: ХНАУ. 2020. 226 с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/20e1d6ee-bba6-4525-b3b7-7e42c1178caa/content>
3. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Dropa-Navchalnyy-posibnyk-2024.pdf>
4. Журавка О.С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
5. Лучко М.Р., Рожелюк В.М. Звітність установ державного сектору економіки: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 180 с.

6. Маслак Н. Г., Строченко Н. І., Геєнко М. М., Рибіна Л. О., Маслак О. М., Лукаш С. М. Фінансове управління агропромислового виробництва : навчальний посібник. Суми, 2020. 353 с.
7. Марусяк Н.Л. М 296 Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.
8. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
9. Таукешева Т. Д. Фінансове планування діяльності бюджетних установ : навч. посібник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 405 с.
10. Ушакова О.А. Банківські операції. Навч. посібник. Рівне: НУВГП. 2021. 226 с.
11. Фролов С.М., Рибіна Л.О. Банківська система: навчальний посібник. Суми. 2024.
12. Чайковський Я. І. Банківські технології і продукти : навчальний посібник. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 172 с.

6.1.2 Методичне забезпечення

13. Виробнича практика (базова). Методичні рекомендації для здобувачів 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Фінанси, банківська справа і страхування» денної і заочної форм навчання / Укл. Рибіна Л.О., Маслак Н.Г. Суми: Сумський НАУ. 2026 р. 58 с.

6.2 Інші джерела

14. Бюджетний кодекс України : Верховна Рада України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
15. Інструкція про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні. Постанова Правління НБУ від 25.09.2018 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18#Text>
16. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління НБУ від 28 серпня 2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.
17. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text>
18. Методичні рекомендації щодо порядку складання приміток до фінансової звітності банків України. Постанова Правління НБУ від 29.12.2015 р. № 965. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0965500-15#Text>
19. Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : Постанова правління НБУ від 29 груд. 2023 р., № 199 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23#Text>.

20. Положення про вимоги до системи управління страховика : Постанова правління НБУ від 27 груд. 2023 р., № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text>.

21. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>

22. Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика : Постанова правління НБУ від 29 груд. 2023 р., № 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0201500-23#Text>.

23. Положення про добровільний вихід з ринку страховика та передачу страховиком страхового портфеля : Постанова правління НБУ від 29 червн. 2024 р., № 184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0184500-23#Text>.

24. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: Постанова Правління НБУ від 19.05.2020 № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#n13>

25. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах України. Постанова Правління НБУ від 30.12.98 № 566. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text>

26. Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України. Постанова Правління НБУ 18.07.2019 № 97 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19#n18>

27. Положення про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS: Постанова Правління НБУ від 8 травня 2002 р. № 171 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-02#Text>.

28. Положення про порядок підготовки та оновлення плану безперервної діяльності, плану відновлення діяльності та плану фінансування страховика: Постанова правління НБУ від 21 черв. 2024 р., № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0074500-24#Text>.

29. Положення про порядок формування страховиками технічних резервів: Постанова правління НБУ від 29 груд. 2023 р., № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0203500-23#Text>.

30. Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері страхування та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України : Постанова правління НБУ від 30 черв. 2022 р., № 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0135500-22#Text>.

31. Положення про таємницю страхування : Постанова правління НБУ від 25 груд. 2023 р., № 182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0166500-23#Text>

32. Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування : Постанова правління НБУ від 19 груд. 2023 р., № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0182500-23#Text>.

33. Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування. Наказ Міністерства фінансів України 24.01.2012 № 44. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12#Text>

34. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

35. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

36. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21 трав. 2024 р. № 3720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-IX#Text>

37. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Закон України від 09 лют. 2012 р. № 4391-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>

38. Про платіжні послуги. Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n2>

39. Про розміри страхових сум за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Постанова правління НБУ від 30 трав. 2022 р., № 109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0109500-22#Text>.

40. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>

41. Про страхування: Закон України від 18 листоп. 2021 р., № 1909-IX. Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

42. Про схвалення процедур інспектування : Рішення Правління Національного банку України від 01.11.2016 № 393- рш. URL : <https://old.bank.gov.ua/document/download?docId=40919990>

Інформаційні ресурси

43. <https://openbudget.gov.ua/> - Державний веб-портал бюджету для громадян.

42. <https://www.rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України.

43. <https://www.kmu.gov.ua/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

44. <https://mof.gov.ua/uk> – офіційний сайт Міністерства фінансів України.

45. <https://www.treasury.gov.ua/ua> – офіційний сайт Державної казначейської служби України.

46. <https://bank.gov.ua/> – офіційний сайт Національного банку України.

47. <https://www.nssmc.gov.ua/> - офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

48. <https://ukrstat.gov.ua/> - офіційний сайт Державної служби статистики

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)			
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			

Член проєктної групи ОП _____
(назва)
(ПІБ)
(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)			
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми			
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)			
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти			
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету			
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом			
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента			
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)			
Література є актуальною			
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти			

Рецензент (викладач кафедри) _____
(назва)
(посада, ПІБ)
(підпис)